

मोपाल
30 जनवरी 2025
गुरुवार
आज का मौसम
28 अधिकतम
11 न्यूनतम

दोपहर में दोपहर

Page 7

महाकुंभ में दुबकियों का सिलसिला जारी, भगदड़ मामला पहुंचा सुप्रीम कोर्ट

मेलाथोत्र अपेक्षाकृत शांत, सीमाओं पर फंसे लाखों लोग

प्रयागराज, एजेंसी

कल की हवदय विवरक घटना के बाद आज महाकुंभ का 18वां दिन अपेक्षाकृत 'शांत' है। हालांकि भूरे से ही श्रद्धालुओं के स्नान के सिलसिला चल रहा है। सुबह दस बजे तक ही करीब 60 लाख श्रद्धालु स्नान कर चुके थे। वहीं कल भगदड़ के हादसे के बाद भी शाम तक करीब आठ करोड़ लोगों ने स्नान किया। वहीं हादसे से सबक लेते हुए अब उपर सरकार ने पिछले कुंभ में तीनात रहे अफसरों के तकाल से बुलाया है, ताकि व्यवस्थाएं और बेहतर की जा सकें। इधर, सुप्रीम कोर्ट में भगदड़ को लेकर जनहित याचिका दायर की गई है। इसमें भगदड़ पर यूपी सरकार से स्टेट्स रिपोर्टर और जिम्मेदार अफसरों पर कार्रवाई की मांग की गई है।

उल्लेखनीय है कि कल तड़के मौनी अमावस्या पर भगदड़ मच गई थी। हादसे में 30 मौतों की पुष्टि हो चुकी है। जबकि 60 धायल हुए हैं। आज महाकुंभ में भीड़ अपेक्षाकृत कम नजर आई है। इसकी वजह यह भी मानी जा रही है कि प्रयागराज की सीमाओं व पड़ोसी राज्यों की सीमाओं पर भी श्रद्धालुओं को रोककर रखा गया है। इसमें हजारों वाहन व लाखों लोग कल से फंसे हैं। खबरों के मुताबिक कल भी भगदड़ के बाद भी एक भगदड़ मची थी। इसका खुलासा कल रात हुआ। इसमें ओल्ड जीटी रोड की तरफ से बड़ी संख्या में श्रद्धालु जब मेला थोके आ रहे थे तब मुक्ति मार्ग से एक महामत्त्वेश्वर की गाड़ी गुजरी। इस दौरान 2-3 महिलाएं वहां पर घुंचा था। आज महिलाओं को रोंदे हुए निकल गई। इसके बाद भगदड़ जैसी स्थिति हो गई। इसमें 5 लोगों की मौके पर ही मौत हो गई। मृतकों में एक बच्ची भी थी। एप्सिस का कहना है कि प्रयागराज में भगदड़ के बाद भारी संख्या में लोग मप्र व उप की सीमा पर फंसे हैं, यहां वाहनों की लंबी कतारें भी हैं।

गलत फैसलों पर निगाहें

इधर, मीडिया रिपोर्ट के मुताबिक कल के हादसे की वजह गलत फैसले भी हैं। यह सिलसिला तो 27 जनवरी से शुरू था, मगर 29 को मौनी अमावस्या पर जब मेले में 1.6 करोड़ लोग पहुंच चुके थे, पांच बजे पुलों पर भी भीड़ थी। तब मेला अधिकारी विजय किरण अनंदने भीड़ का मूवारेट रोकने को कहा तथा बिं - 7 को अचानक बंद कर दिया गया। पांच घंटे तक फंसे रहने के बाद भीड़ का सब टूट गया। भीड़ ने देखा कि एसटीएम की गाड़ी के लिए पुल खोला जा रहा है। तब लोग भड़क गए। गाड़ी की तरफ भीड़ बढ़ी तो अफसरों से घड़ा-मुक्की हुई तब भीड़ का गुस्सा बढ़ता देख पांटू ब्रिज नंबर - 13, 14, 15 को खोल दिया गया। हालांकि, ऐसे कई वीडियोज जासूसी आए हैं, जिसमें लोग वीआईपी मूवारेट की वजह से कई किलोमीटर पैदल चलने की शिकायत करते नजर आ रहे थे। उत्तरासल 27-28 जनवरी की वीआईपी मूवारेट के चलते ज्यादातर पांटून पुल बंद थे। तब गृह मंत्री अमित शाह, बाबा रामदेव, अरुणाचल प्रदेश के गृहमंत्री मामा नानुग, किरन रिजिजु, मिलिंड सोमन, अरुण गोविल, अमेरिकी रोक बंद कॉलेजे के सिंगर क्रिस मार्टिन आदि पहुंच रहे थे। इससे आम लोगों को कई किलोमीटर पैदल चलने को मजबूर होना पड़ा।

मप्र के यात्रियों की व्यवस्था के निर्देश

मुख्यमंत्री मोहन यादव ने कोबे (जापान) से आज मुख्य सचिव अनुराग जैन से फोन पर बात की और मध्यप्रदेश की सीमा से प्रयागराज कुंभ जाने वाले श्रद्धालुओं के लिए समर्पित व्यवस्था के निर्देश दिए हैं। जिसके लिए प्रयागराज में भगदड़ के बाद भारी संख्या में लोग मप्र व उप की सीमा पर फंसे हैं, यहां वाहनों की लंबी कतारें भी हैं।

77वीं पुण्यतिथि पर बापू को नमन

मोपाल। महात्मा गांधी की आज 77वीं पुण्यतिथि है। इस मौके पर अन्यराकार आज प्रदेश भर में शहर विवास का आयोगन कर रही है। मुख्यमंत्री मोहन यादव ने जापान के कोबे शहर में गांधीजी की प्रतिमा पर पुण्यतिथि अर्पित कर बापू को याद किया। भोपाल के कुशाभाऊ ठाकरे सभापाल परिसर में लोग बापू की प्रतिमा पर कांगेस के नेताओं ने श्रद्धांजलि दी।

कर्मचारियों ने 2 मिनट का सामूहिक मौन रखा : मंत्रालय के सामने पार्क में मुख्य सचिव अनुराग जैन की मौजूदी में बापू को दी गई। छांदोंजलि ठीक 11 बजे सायरन बजाने के साथ ही मोन शुरू हुआ और 2 मिनट का मौन धारण करने के बाद बापू को पुण्यतिथि देने के बाद अधिकारी कर्मचारी अपने काम के लिए रवाना हो गए। इसके अलावा, एमपी हाउसिंग बोर्ड मुख्यालय पर्यावास भवन में सभी अधिकारी और कर्मचारियों ने 2 मिनट का मौन रख शहीदों का द्वाङ्जलि दी।

कांगेस ने प्रदेश भर में रखे कार्यक्रम: बापू की पुण्यतिथि के मौके पर प्रदेश कांगेस की ओर से सभी जिला, शहर कांगेस कर्मचारियों को महात्मा गांधी की पुण्यतिथि पर जिला अस्सीतालों में मरीजों को फल वितरण, संगोष्ठी और सर्व धर्म सम भव आदि कार्यक्रम आयोजित करने के निर्देश दिए गए हैं।

ब्लैकहॉक से टकराया यात्री विमान, 18 मौतें, बाकी मुसाफिरों की नदी में तलाश

वारिंगटन, एजेंसी

आज रोनाल्ड रीगन राष्ट्रीय हवाई अड्डे पर उत्तरते समय एक यात्री विमान सेना के एक हेलीकॉप्टर से टकराने के बाद हड्डकंप है।

अमेरिकन एयरलाइंस के मुताबिक, विमान में 60 यात्री और चालक दल के चार सदस्य सवार थे। क्रैश के बाद दोनों पोटोमैक नदी में गिर गए।

खबरों के मुताबिक अब तक 18 शव बरामद कर लिए गए हैं। हादसे में लोगों के हताहत होने के बारे में अभी कोई जानकारी नहीं मिली है,

लेकिन हवाई अड्डे पर विमान परिचालन रोक दिया गया था।

कानून प्रवर्तन एजेंसियों के हेलीकॉप्टर जीवित लोगों की तलाश एवं बचाव के लिए घटनास्थल के हवाई क्षेत्र में उड़ान भर रहे हैं।

बचाव नौकरों को पोटोमैक नदी में उतार गया है। वहीं अमेरिका के राष्ट्रपति डोनाल्ड ट्रंप ने कहा कि भायवह दुर्घटना के बारे में जानकारी दी गई है।

विमान की तापमात्रा नदी में उतार गयी है।

ફુટપાથ કી સ્થિતિ ખરાબ

મોપાલ, દોપહર મેટ્રો। મોપાલ સે લિંક રોડ નંબર 1 પર ફુટપાથોની હાલત ખરાબ।

સફ્લીમેંટ્રી કાંપી નહીં મિલેગી, મુખ્ય ઉત્તર પુરિસ્તકા મેં હલ કરના હોગા પેપર

અગલે માહ સે શુરૂ હોણી મારિએ
કી 10 વીં વિશ્વાર્થીઓની પરીક્ષા,
અંતિમ ચરણ મેં તૈયારિયાં

મોપાલ. દોપહર મેટ્રો।

પ્રદેશ મેં અગલે માહ સે શુરૂ હોણે વાણી માધ્યમિક શિક્ષા મંડળ (માશિમ) કી 10 વીં વિશ્વાર્થીઓની પરીક્ષા અંતિમ ચરણ મેં હૈ। 3887 પરીક્ષા કેંદ્રો કાંપિંગ કી નિર્ધારણ કિયા જા ચુક્કા હૈ, વહીં અભ કેંદ્ર અચ્છીઓની નીચુંકિ કે લિંક ભી સુધી તૈયાર હૈ. ખાસ બાત યથ ભી હી હૈ કે ઇસ બાર બાંદ્ઝ ને પરીક્ષા વ્યવસ્થા કેંદ્રો કે લિંક ભી કિએ હૈનું। નકલ પર રોક લગાને કે લિંક કર્દ કરતું જા રહેહું હૈ. ઇસ બાર વિશ્વાર્થીઓનો કો સાલ્નીમાંટ્રી કાંપી નહીં દી જાએણી। યાની વિશ્વાર્થીઓની કો 3.2 પેજ કાંપુછ ઉત્તર પુરિસ્તકા મેં હી પૂછ પેપર હલ કરના હોણી। પૂર્વે મેં 20 પેજ કી ઊર પુરિસ્તકા હોણી થી. અભ ઊર પુરિસ્તકા કે પેજોને ડિજાના કરને કે સાથ હી ઇસ પર કોડ ભી લગાય ગયા હૈ. ઉત્તર પુરિસ્તકા કી સિલાઈ ઉખડી યા ટૂટી તો નકલ પ્રકરણ દર્જ કિયા જાએણી। ઇસ બાર પ્રસન્નપત્રોને કે બંદ્લોનો કો થાના સે નિકાનને ઔર વિતરિત કરને કે કંઈ સુરક્ષા પર્બંધ કિએ ગએ હૈનું। અગર ઉત્તર પુરિસ્તકા કી સિલાઈ ઉખડી, ટૂટી યા કમ પેજ કી પાંચ હી તો એસે ઊર પુરિસ્તકા કા મૂલ્યાંકનની કિયા જાએણી, બલ્લક નકલ કા કેસ દર્જ હૈનું। પરીક્ષા કે દૌરાન ઇસપાં ભી ઘ્યાં રહા જાએણી કી ઊરસ્તકા કી સિલાઈ ઉખડી યા ટૂટી હોણે પર કિસી ભી વિશ્વાર્થી કો સિલાઈ ઉખડી યા ટૂટી હોણે પર કિસી ભી વિશ્વાર્થી કો પરીક્ષા મેં શામિલ.

શામિલ: ઉલ્લેખનીએ હૈ કે દસ્કરી-બાંદ્ઝીઓની કી મુખ્ય પરીક્ષા એંડ ફરવરી સે 25 ફરવરી સે શુરૂ હોણી। 12 વીં કી પરીક્ષા 25 ફરવરી સે 25 માર્ચ તક ઔર દસ્કરી કી પરીક્ષા 27 ફરવરી સે 21 માર્ચ તક આયોજિત કી જાએણી। દોનો કથાઓની કે કીર્તિ 16.61 લાખ

મારિએ સે સંબંધિત નિજી સ્કૂલ સંચાલક આજ રાજધાની મેં કરેંગે પ્રદર્શન, માન્યતા નિયમો મેં બદલાવ કો લેકર હૈ નારાજી

મોપાલ. દોપહર મેટ્રો। બ્રાડિયા ગાંબ કો પાર કર આશિમા મોલ કે પાસ ત્યારે નહીં કરેણી। યે વિદ્યાનાર આઇએસબીટી કે પાસ યાની સડક સે પહુણે હી ઉત્તરાંગાં ઇસકે પીછે તર્ક હૈ કે બીયુ સે મિસ્રસ્ટ કે બીચ તચ સાઢે પાંચ કિમી સે એલિવેટેડ કોરિડોર સે ઇસકા ટકરાવ રોકને કે લિંક એસ્યા કિયા ગયા હૈ। હાલ મેં મુખ્યમંત્રી ને બાવડિયા બ્રિજ કો લિંક એલિવેટેડ સે પ્રસ્તાવ કો મુંજૂરી દી હૈ એસ્યા 180 કરોડ રૂપએ કા બ્રિજ બતાયું જા રહ્યું હૈ। યદિ હાલ નીતિ લાગ હોણી હૈ, તો બુહુ સે છોટે સ્કૂલ બંદ હોણી કી કાગાં પર આ જાણેણી। નિજી સ્કૂલોને અભિમાનોને સે ભી સમર્થન કી અપીલ કરતે હું કહું હૈ કે 30 જનવરી કી અપને બચ્ચોને સ્કૂલ ન ભેણે અને ઇસ બંદ કો સફળ બનાને મેં હમારી મદદ કરું। 30 જનવરી કો સફળ એકજૂટ હોકર શાળાની કો યથ સંદેશ કરેણી કે શિક્ષા વ્યવસ્થા મેં કોઈ એસ્યા કાંપની નહીં ઉત્તરાંગાં જાણા ચાહિએ, જો હમારી બચ્ચોને કે ખબરિયું કો ખતરે મેં ડાલ દે।

વિશ્વાર્થીઓની સાથી શામિલ હોણેણી। 10 વીં કી વિશ્વાર્થીઓની કો સંભાળ કરીબ 9.54 લાખ ઔર 12 વીં કી વિશ્વાર્થીઓની કો સંભાળ લગભગ 7.07 લાખ હૈ।

45 હજાર અધિકારી, શિક્ષક વ કર્મચારી સર્ટેને નૈતાત: જાનકારી કે અનુસાર, ઇસ બાર પરીક્ષા કાર્ય મંત્રી કે 45 હજાર અધિકારી, શિક્ષક વ કર્મચારી લાગાણી 1000 ઉન્ડનદસ્તોની નજર પરીક્ષા કેંદ્રો પર હોણેણી। બંદ કલેક્ટર પ્રતિનિધિ કી સંખ્યા 3887 હૈ। ઇસકે અલાવા 562 પ્રેસ્કેલ, 15 હજાર કેંદ્રાધ્યક્ષ વ સહયોગક કેંદ્રાધ્યક્ષોની સહિત પરીક્ષા મેં કરીબ 45 હજાર અધિકારી-કર્મચારી તૈનાત રહેણે।

16.61 લાખ વિશ્વાર્થીઓની પરીક્ષા મેં શામિલ: ઉલ્લેખનીએ હૈ કે દસ્કરી-બાંદ્ઝીઓની કી મુખ્ય પરીક્ષા એંડ ફરવરી સે 25 ફરવરી સે 25 માર્ચ તક ઔર દસ્કરી કી પરીક્ષા 25 ફરવરી સે 25 માર્ચ તક આયોજિત કી જાએણી। દોનો કથાઓની કે કરીબ 16.61 લાખ

અધિકારી-કર્મચારી તૈનાત રહેણે।

બ્રાડિયા ગાંબ કો પાર કર આશિમા મોલ કે પાસ ત્યારે નહીં કરેણી। યે વિદ્યાનાર આઇએસબીટી કે પાસ યાની સડક સે પહુણે હી ઉત્તરાંગાં ઇસકે પીછે તર્ક હૈ કે બીયુ સે મિસ્રસ્ટ કે બીચ તચ સાઢે પાંચ કિમી સે એલિવેટેડ કોરિડોર સે ઇસકા ટકરાવ રોકને કે લિંક એસ્યા કિયા ગયા હૈ। હાલ મેં મુખ્યમંત્રી ને બાવડિયા બ્રિજ કો લિંક એલિવેટેડ સે પ્રસ્તાવ કો મુંજૂરી દી હૈ એસ્યા 180 કરોડ રૂપએ કા બ્રિજ બતાયું જા રહ્યું હૈ। યદિ હાલ નીતિ લાગ હોણી હૈ, તો બુહુ સે છોટે સ્કૂલ બંદ હોણી કી કાગાં પર આ જાણેણી। નિજી સ્કૂલોને અભિમાનોને સે ભી સમર્થન કી અપીલ કરતે હું કહું હૈ કે 30 જનવરી કી અપને બચ્ચોને સ્કૂલ ન ભેણે અને ઇસ બંદ કો સફળ બનાને મેં હમારી મદદ કરું। 30 જનવરી ને બાગાં પર એકજૂટ હોકર શાળાની કો યથ સંદેશ કરેણી એસ્યા 180 કરોડ રૂપએ કા બ્રિજ બતાયું જા રહ્યું હૈ। યદિ હાલ નીતિ લાગ હોણી હૈ, તો બુહુ સે છોટે સ્કૂલ બંદ હોણી કી કાગાં પર આ જાણેણી। નિજી સ્કૂલોને અભિમાનોને સે ભી સમર્થન કી અપીલ કરતે હું કહું હૈ કે 30 જનવરી કી અપને બચ્ચોને સ્કૂલ ન ભેણે અને ઇસ બંદ કો સફળ બનાને મેં હમારી મદદ કરું। 30 જનવરી ને બાગાં પર એકજૂટ હોકર શાળાની કો યથ સંદેશ કરેણી એસ્યા 180 કરોડ રૂપએ કા બ્રિજ બતાયું જા રહ્યું હૈ। યદિ હાલ નીતિ લાગ હોણી હૈ, તો બુહુ સે છોટે સ્કૂલ બંદ હોણી કી કાગાં પર આ જાણેણી। નિજી સ્કૂલોને અભિમાનોને સે ભી સમર્થન કી અપીલ કરતે હું કહું હૈ કે 30 જનવરી કી અપને બચ્ચોને સ્કૂલ ન ભેણે અને ઇસ બંદ કો સફળ બનાને મેં હમારી મદદ કરું। 30 જનવરી ને બાગાં પર એકજૂટ હોકર શાળાની કો યથ સંદેશ કરેણી એસ્યા 180 કરોડ રૂપએ કા બ્રિજ બતાયું જા રહ્યું હૈ। યદિ હાલ નીતિ લાગ હોણી હૈ, તો બુહુ સે છોટે સ્કૂલ બંદ હોણી કી કાગાં પર આ જાણેણી। નિજી સ્કૂલોને અભિમાનોને સે ભી સમર્થન ક

संपादकीय

सहमतियों की समिति जरूरी

जि

नवधेयकों पर सदन में सहमति न बन पाती है उन पर लिये संसदीय समितियों से अपेक्षा रहती है। कई बार कुछ विधेयकों या कानूनों में संशोधनों पर विषयक आपत्ति उठाता और उन्हें संयुक्त संसदीय समिति में विचार की मांग करता है। ऐसा इसीलिए होता है कि संसदीय समितियों की निष्पक्षता पर सबको भरोसा होता है। संवैधानिक भावाना यह है कि संसदीय समितियों को संसाक्ष के दबावे से दूर रखा जाए और विचार के लिए आप विषयों पर ताकिं और निष्पक्ष ढंग से विचार हो सके। मगर पिछले कुछ समय से जिस तरह संयुक्त संसदीय समितियों में हांगम देखा गए हैं, उससे उनकी प्रारंभिकता पर ही सवाल उठने लगे हैं। हाल में वर्ष के संसोधन विधेयक पर विचार कर रही संयुक्त संसदीय समिति में एक बार फिर होगा और उसके अध्यक्ष ने दस विषयों सांसदों को एक दिन के लिए निलंबित कर दिया। विषयों सांसदों का आरोप था कि अध्यक्ष सरकार के इशारों पर काम कर रहे हैं और वे विषय को अपनी बात रखने का मौका ही नहीं देना चाहते। इसकी लिखित शिकायत भी उन्होंने लोकसभा अध्यक्ष को भेजी है। दरअसल, सरकार ने वकफ कानूनों में संसोधन का विधेयक तैयार किया है। उसके मुताबिक वकफ के फैसलों की भी अदालत में चुनौती दी जा सकती है। फिर, कोई भी ऐसी जीमीन, जिसे दान में नहीं दिया गया है और वहां मसिजद या अन्य इवादताह लगाया गई है, तो उसे अवैध कहना भासा जाएगा। दरअसल, इस संसोधन को लेकर मुसलिम धर्मगुरुओं, नेताओं और विषय के आशकों जाहिर की थी कि सरकार नन्हे संसोधन कानून के जिए वकफ की संपत्ति पर कब्जा करना चाहती है। इसलिए सदन में बाह्य जाहिर के लिए एक बार विधेयक को संयुक्त संसदीय समिति के समक्ष विचार कर दिया गया है, इसलिए अगर इस पर राजनीतिक नफे-नुक्सान के मद्देनजर विचार रखे जाएं, तो उनके निष्पक्ष रहने का दावा नहीं किया जा सकता। सरकार के पिछले कार्यकाल के वकत भी संसदीय समितियों के गठन और उनके अध्यक्षों की नियुक्ति को लेकर खासा विवाद उत्पन्न था। जिन समितियों के अध्यक्ष पद पर सत्तापक्ष के किसी सांसद को नहीं नियुक्त किया जाया चाहिए, उन पर भी सत्तापक्ष काविज भी गया था। तब वे संसदीय समितियों की प्रासारिकता पर सवाल उठे थे। संयुक्त संसदीय समिति में हर दल और पक्ष के लोग रखे ही इसलिए जाते हैं, कि वह किसी विवादित विषय पर हर कोण से विचार-विमर्श हो सके और एक सर्वमाया, सर्वहितकारी कानून जारी जा सके। मगर यहां सायद वह मकसद अब गौम मान लिया गया है और इन समितियों को भी राजनीतिक रस्साकशी का मंच बना दिया गया है। इसे लोकतात्रिक मूल्यों के अनुरूप नहीं कहा जा सकता। अध्यक्ष और विषयी दलों को भी आपसी सहमति बनाने की कोशिश करनी चाहिए, वरन कहीं ऐसा न हो कि संयुक्त संसदीय समितियों महज दियावा या खानापूर्ति बनकर रह जाए।

■ शोफाली वासुदेव

रा हुत गांधी के सफेद टी-शर्ट 'अभियान' को लेकर जो उत्सुकता भरी खबरें दी जा रही हैं वे काफी मनोरंजन के हैं। लेकिन यह अभियान भारत में वेशभूषा की समकालीन राजनीति में शायद ही यादगार बनने वाला है। दिल्ली जब कि चुनाव की तरफ कदम बढ़ा रही है और रूप-रंग पर जो जोर दिया जा रहा है वह, और कांग्रेस जब कि इसके कारण पैदा हो रही दरारों के बीच संतुलन बिटाने की कोशिश में झुटी है तब यह सब एक उपयोगी मनबहलाव जैसा है। लेकिन इसे 'वेशभूषा-के-जरिए-लोकतात्रिक-राजनीति' के नए प्रतीक के रूप में देखना दरअसल घले पेश किए जा चुके एक विचार को नये रूप में पेश करने जैसा है। इसे महज इस महीने की एक सांकेतिक सुर्खी भर माना जा सकता है। इसकी पहली वजह तो यह है कि टी-शर्ट का इतिहास बहुत संक्षिप्त है और उसमें उसमें ऐसा कुछ नहीं है जो बहुत महत्वपूर्ण हो। राहुल की टी-शर्ट और उसकी सफेदी को उनके गहरे बदलने तथा मतदाताओं के साथ संवाद स्थापित करने के लिए के रूप में पेश किया गया। यह सब तीन साल घले पहले उनकी 'भारत जोड़ो जाता' के साथ उभरकर सामने आया। उस यात्रा से उन्होंने राजनीति के द्वारा दिया गया है। समिति को अपने सुशावाक बजट स्ट्रॉप में पेश करना है। मगर जिस तरह समिति की बैठक होगी है, उससे उन्होंने लगता है कि कोई सर्वमाया फैसला हो पाया। इस संसोधन विधेयक के खिलाफ कई मुसलिम संगठन भी संयुक्त संसदीय समिति के समक्ष विरोध जाते रहते हैं। किसी संयुक्त संसदीय समिति में जब भी अध्यक्ष सत्तापक्ष का होता है, तो ऐसे विवाद की गुंजाई बनी ही रहती है। वकफ कानून वैसे भी संवेदनशील विषय है, इसलिए अगर इस पर राजनीतिक नफे-नुक्सान के मद्देनजर विचार रखे जाएं, तो उनके निष्पक्ष रहने का दावा नहीं किया जा सकता। सरकार के पिछले कार्यकाल के वकत भी संसदीय समितियों के गठन और उनके अध्यक्षों की नियुक्ति को लेकर खासा विवाद उत्पन्न था। जिन समितियों के अध्यक्ष पद पर सत्तापक्ष के किसी सांसद को नहीं नियुक्त किया जाया चाहिए, उन पर भी सत्तापक्ष काविज हो गया था। तब वे संसदीय समितियों की प्रासारिकता पर सवाल उठे थे। संयुक्त संसदीय समिति में हर दल और पक्ष के लोग रखे ही इसलिए जाते हैं, कि वह किसी विवादित विषय पर हर कोण से विचार-विमर्श हो सके और एक सर्वमाया, सर्वहितकारी कानून जारी जा सके। मगर यहां सायद वह मकसद अब गौम मान लिया गया है और इन समितियों को भी राजनीतिक रस्साकशी का मंच बना दिया गया है। इसे लोकतात्रिक मूल्यों के अनुरूप नहीं कहा जा सकता। अध्यक्ष और विषयी दलों को भी आपसी सहमति बनाने की कोशिश करनी चाहिए, वरन कहीं ऐसा न हो कि संयुक्त संसदीय समितियों महज दियावा या खानापूर्ति बनकर रह जाए।

परिवार की महिलाएं-झंदिरा, सोनिया, प्रियंका-इसकी मिसाल हैं। यह वामपंथी रुदान को भी रेखांकित करती है। दिल्ली में वामपंथी जुकाम वाली बड़ी 'झूलीट' जमाती के सदस्य अपनी पहचान का प्रतीक रूप में अभी भी इकत ही धारण कर रहे हैं। इस बीच मरीची वकालों को आगे बढ़ाने वाले 'रीबांडिंग' अभियानों के कारण खादी अपना आर्कषण तेजी से गंवा रही

रंग बताना एक अच्छा जुमला ही है। हां, यह जस्तर नयी बात है कि नेहू-गांधी परिवार के किसी सदस्य ने फैक्टरी में बने सिलें-सिलाए वस्त्र को चुना है। लेकिन सफेद रंग पहचान का प्रतीक बनने के लिए पर्याप्त नहीं है। मोरारजी देसाई से लेकर राजनीति में बनजी से लेकर राजनीति के प्रधानमंत्री मनोरोहन सिंह से लेकर सचिव

मोदी के सफेद कूर्ते और चुड़ीदार उमा सिलाई और स्टीक फिटिंग वाले होते हैं। या रक्षा मंत्री राजनाथ सिंह के सफेद कूर्ते घुटनों तक लंबे होते हैं और सलीके से सिलें तथा मुलायम कलफ किए होते हैं। इसके साथ कधों पर शॉल टोपी के तह रखी होती है। उनका परस्यान क्या सदैर दे रहा होता है यह अप गैर कर सकते हैं।

रहन गांधी की टी-शर्ट को अगर अपने

आकर्षण का जाद बिहेरा है तो इसके

डिजाइन में कुछ खेल करने की जस्तर है।

जैसे, इसकी किनारे करने से तक हो सकते हैं या

इसके बटन गहरे से को हो सकते हैं या इसकी

कॉलर काले 'बीज' रंग की हो सकती है। आर

इन टी-शर्टों को गिनती में शुभाना होता है तो वे

'आप' नेता अरिंदं बैजीवाल के आप

आदमी वाले मफ्तलर के भौंडेपन की नकल कर

सकती है या दूसरे छोड़ पर मौजूद ममता बनजी की सफेदी की सहजता का उपयोग करना

पड़ा। यह कहना काफी नहीं होगा कि सफेद

अब नया वामपंथी रहा है। सफेद वस्त्र भारत में

निश्चित ही लोकतात्रिक या सर्वभूतभ नहीं हो सकते। अल्लादाबाद के नेशनल इंस्टीट्यूट

आॉफिडिजाइन में अध्ययन पर काले वाले

डिजाइन अनुज शामल हो कृत साल पहले

मुझसे कहा था, +ग्राहक कारोगां द्वारा हाथ से

बुने गए मौलिक सफेद रंग के सुंदर परिधान की

मांग करते हैं। उन्हें मालात्मन नहीं होता कि कारीगरों

के पास इन परिधानों को रखने की आलमारी

नहीं होती, या उन्हें खुद अपने कपड़े या अपने

बच्चों के यूनिकॉर्ट टांगे की जगह नहीं होती

या यह एक शुद्ध साधन नहीं होते कि वे अपने हाथों

से जो बनाते हैं वे बिल्कुल मौलिक सफेद रंग होते हैं।

सप्ताह लौटा था, +प्रिय राहुल जी, कारीगर की गती से

बाबर सफेद बड़े लोगों का विशेषज्ञाता है, जिसकी निरंतर धुलाई

लोक दर्शक वर्षों से प्राप्त होती है। इसके बाद जूलिया

सौनेवेंड के 2024 का किटाब 'चार्म-हाउ

पैटेलिट्स' को देखें, विभिन्न नेताओं को कूच

गुर बताए गए हैं क्योंकि वे -विभिन्न मंत्रों से

लोगों के बीच अपनी बहाने दिये गए हैं।

इन मंत्रों में मीडिया और साश्ल मीडिया भी

સિરોંજ કી દરી આર્ટ વિલુસ્ત હોને કી કગાર પર પહુંચ ગઈ થી, અબ પુનઃ પલ્લવિત

સિરોંજ, દોપહર મેટ્રો

વિદિશા સિરોંજ મં બનેને વાતી દરી કી ખ્યાતિ ચાહુંઓ ફેલી હું થી। પછીલે કુછ વર્ષોં સે સિરોંજ દરી આર્ટ વિલુસ્ત કી કગાર પર પહુંચ ગયા થા કિન્તુ અબ પુનઃ પલ્લવિત હું આ હૈ। નાબાર્ડ કી સહયોગ સે સિરોંજ દરી આર્ટ કો પુનઃ પંખ મિલે હૈ ઓર અપની પુરાની ખ્યાતિ કો પુરસ્કારપિત કરને કી ઓર અગ્રસર હું આ હૈ।

નાબાર્ડ કી જિલા પ્રબધક

શ્રીમતી જસપ્રીત કૌર ને બતાયા કી નાબાર્ડ કી સહયોગ સે મહિલાઓને કે સહયોગ તાત્ત્વ સમૂહોનો કો દરી આર્ટ સે ભલ્લાભાતી પ્રશિક્ષણ હી નહીં કિયા ગયા બલિક ઉંઘેં દરી નિર્માણ સામની, આઠ લૂમ લાગકર દરી નિર્માણ કે કાર્યો કે ગતિ દી હૈ। મહિલા સહયોગ તાત્ત્વ સમૂહ કી 60 સદસ્યોને દ્વારા દરી ઉત્પાદન કે કાર્યો કો આગે બઢાયા ગયા હૈ। નાબાર્ડ કી સહયોગ સે સિરોંજ દરી કો વિકાર્ય કે લિએ માર્કેટિંગ વ

પ્રશિક્ષણ દોનોનો કો સુવિધાએં ઉપલબ્ધ કરાઈ ગઈ હૈ। દરી ઉત્પાદ કોમ્પન ફેસિલિટી સેન્ટર ચેર્દેરી સે

ઓર અગ્રસર હો રહ્યો હૈ। સિરોંજ શહર કે વાર્ડ 4 હાજીપુર મેં સ્થાપિત દરી ઉત્પાદ કો બુધવાર કો નાબાર્ડ કી જિલા પ્રબધક

કો દેખા ઔર મહિલા સ્વસહયતા સમૂહ કે દ્વારા જી રહી પહલ કા હેંમતા અફજાઈ કિયા હૈ। નાબાર્ડ કી જિલા પ્રબધક શ્રીમતી કૌર ને

બતાયા કી સિરોંજ મેં બનેને વાતી દરી સે સમૂહ કે દ્વારા અબ તક એ લાખ રૂપએ સે અધિક કી આમદારી પ્રાસ કી ગઈ હૈ નાબાર્ડ કે દ્વારા આયોજિત તીનો મેલો મેં સિરોંજ દરી વિકાર્ય કે સ્ટોલ સમૂહ કે દ્વારા લગાએ ગણ થૈ। છથી બાઈ સાંધે તીની મીટર સાઇઝ કી દરી કી કીમત 1200 રૂપએ હૈ સિરોંજ પુનઃ દરી ક્ષેત્ર ઉત્પાદન કી એતિહાસિક ખ્યાતિ કો પુનઃ અર્જિત કરને કી ઓર અગ્રસર હૈ।

કલેક્ટર ને પૌઆનાલા ક્ષેત્ર કા ભ્રમણ કિયા

અનુપરિથિત અતિથિ શિક્ષકોને પર કાર્યવાહી કરને કે દિએ નિર્દેશ

સિરોંજ, દોપહર મેટ્રો

કલેક્ટર રૈશન કુમાર સિહને બુધવાર કો ગ્રામ પંચાયત પૌઆનાલા મં સંચાલિત શાસકીય યોજનાઓએ એવ કાર્યક્રમોની જાનકાર્યાં ભ્રમણ કર પ્રાસ કી હૈ। ગૈરતલબ હો કે પૌએમ આર્દ્ધ ગ્રામ મેં શામિલ ગ્રામ કી નિહિત બિન્ડુન્ઓ કે તહેત કાર્યોની કાંપાદન કિયા જા રહ્યું હૈ કી નહીં ઇસેકે અલાવા જિન વિભાગોની દ્વારા આદર્શ ગ્રામોને કાર્ય કિયા જાને હૈ તે ઉનીં વિભાગોની દ્વારા આદર્શ ગ્રામોની ઉપલબ્ધીની કાર્યક્રમોની જાનકાર્યાં ભ્રમણ કર પરિણામ હો રહ્યું હૈ ઇલાદા.

ભ્રમણ કે દૌરાન એસડીએમ ક્ષિતિજ શર્મા, આદિમ જાતિ કલેક્ટર કો પૌઆનાલા મં સંચાલિત શાસકીય યોજનાઓની અધિકારી એવ કાર્યક્રમોની જાનકાર્યાં ભ્રમણ કર જાયા જાયા હૈ।

કલેક્ટર શ્રી સિહને ભ્રમણ કે દૌરાન એસડીએમ ક્ષિતિજ શર્માની અધિકારી એવ કાર્યક્રમોની જાનકાર્યાં ભ્રમણ કર જાયા જાયા હૈ। એસડીએમ ક્ષિતિજ શર્માની અધિકારી એવ કાર્યક્રમોની જાનકાર્યાં ભ્રમણ કર જાયા જાયા હૈ।

કલેક્ટર શ્રી સિહને ગ્રામ પૌઆનાલા મં સંચાલિત શાસકીય યોજનાઓની અધિકારી એવ કાર્યક્રમોની જાનકાર્યાં ભ્રમણ કર જાયા જાયા હૈ।

કલેક્ટર શ્રી સિહને ગ્રામ પૌઆનાલા મં સંચાલિત શાસકીય યોજનાઓની અધિકારી એવ કાર્યક્રમોની જાનકાર્યાં ભ્રમણ કર જાયા જાયા હૈ।

લાભો કી પ્રાસ કી પુષ્ટિ કી ગઈ હૈ। કલેક્ટર શ્રી સિહને પ્રધાનમંત્રી આવાસ યોજનાએ અંગરેઝ સ્કુલની વિસ્તારી કરાને સે અવગત કરાએ હું કાર્ય કર્યા હૈ તે જી આપોક રોશાં પૂરી મિલ ગઈ હૈ તો આવાસ આશા આધૂરા નહીં હોના ચાહાયા। ઉન્હોને સ્થાનીય સર્વાનુભાવ ઇંજીનિયરોને સે કહા કી વે તેનિયા કે ઇન્દ્રાનાની એવ કાર્યક્રમોની જાનકાર્યાં ભ્રમણ કરાએ હું એનુપરિથિત મિલને પર ડાયોસી કો આવશ્યક કાર્યવાહી કરાને હેતુ તૈયાર કરાએ। ઉન્હોને સીએસ્પી કી કાડસલિંગ પ્રક્રિયા અવકાશ દિલ્લી કો એવ કાર્યક્રમોની જાનકાર્યાં ભ્રમણ કરાએ।

કલેક્ટર શ્રી સિહને ગ્રામ પૌઆનાલા મં સંચાલિત શાસકીય યોજનાઓની અધિકારી એવ કાર્યક્રમોની જાનકાર્યાં ભ્રમણ કરાને એવ કાર્યક્રમોની જાનકાર્યાં ભ્રમણ કર જાયા જાયા હૈ। એસડીએમ ક્ષિતિજ શર્માની અધિકારી એવ કાર્યક્રમોની જાનકાર્યાં ભ્રમણ કરાએ।

કલેક્ટર શ્રી સિહને ગ્રામ પૌઆનાલા મં સંચાલિત શાસકીય યોજનાઓની અધિકારી એવ કાર્યક્રમોની જાનકાર્યાં ભ્રમણ કરાએ।

કલેક્ટર શ્રી સિહને ગ્રામ પૌઆનાલા મં સંચાલિત શાસકીય યોજનાઓની અધિકારી એવ કાર્યક્રમોની જાનકાર્યાં ભ્રમણ કરાએ।

જનપદ કે એદી કો નિર્દેશ દિએ હૈ કી માં દુરુસ્તી કો કાર્ય કરાએ સાથ હી પુરુણી જીર્ણશીર્ણ પ્રાથમિક શાલા કો ડિસ્પેલ્ટલ કર ઉત્તર ભૂમિકા કુપર્યોગ કે ખેટરને કે ઉત્પાદ હેતુ તૈયાર કરાએ। કલેક્ટર શ્રી સિહને એસડીએમ ક્ષિતિજ શર્માની જાનકાર્યાં ભ્રમણ કરાએ।

કલેક્ટર શ્રી સિહને ગ્રામ પંચાયત કો પૌઆનાલા મં સંચાલિત શાસકીય યોજનાઓની અધિકારી એવ કાર્યક્રમોની જાનકાર્યાં ભ્રમણ કરાએ। એસડીએમ ક્ષિતિજ શર્માની અધિકારી એવ કાર્યક્રમોની જાનકાર્યાં ભ્રમણ કરાએ।

કલેક્ટર શ્રી સિહને ગ્રામ પંચાયત કો પૌઆનાલા મં સંચાલિત શાસકીય યોજનાઓની અધિકારી એવ કાર્યક્રમોની જાનકાર્યાં ભ્રમણ કરાએ।

કલેક્ટર શ્રી સિહને ગ્રામ પંચાયત કો પૌઆનાલા મં સંચાલિત શાસકીય યોજનાઓની અધિકારી એવ કાર્યક્રમોની જાનકાર્યાં ભ્રમણ કરાએ।

દસ્તાવેજ પ્રેષિટ ના કરને પર દાવા મિલને મેં વિલંબ હો રહ્યા થા જિસ પર મૃત્યુકર કેન્દ્ર કો નિર્ધારિત હોય એનુપરિથિત પ્રક્રિયાની અધિકારીની એવ કાર્યક્રમોની જાનકાર્યાં ભ્રમણ કરાએ।

કલેક્ટર ને ઉત્તર મામલે કો અપની વિશ્વાસીની એવ કાર્યક્રમ

